

ภาพแทนวัฒนธรรมจีนผ่านเครื่องแต่งกายที่ปรากฏในนวนิยาย เรื่อง "กิ๊เพ้า" ของ พงศกร

The Representation of Chinese culture through the clothes that appeared in Phongsakorn's novel "Qipao"

Received 22 September, 2021

Revised 30 November, 2021

Accepted 2 December, 2021

หวง หยวนหยวน¹ และ ธนพร หมูคำ²

Huang Yuanyuan and Thnaporn Mookkam

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพแทนวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏผ่านเครื่องแต่งกายในนวนิยาย เรื่อง 'กิ๊เพ้า' ของพงศกร การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ วรรณกรรมไทย เรื่อง "กิ๊เพ้า" ของพงศกรที่นำเสนอเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายและวัฒนธรรมจีน ใช้แนวคิด ภาพแทน (Representation) ของ สจิวต ฮอลล์ (Stuart Hall) และแนวคิดสัญญาณ (Sign) ของ โรลันด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาพแทนและสัญญาณทางวัฒนธรรมจีน

ผลการวิจัย พบว่า ใน "กิ๊เพ้า" พงศกร นำเสนอวัฒนธรรมจีนผ่านชุดกิ๊เพ้า มีกระบวนการประกอบสร้างด้วยการเล่าเรื่องผ่านวัฒนธรรมการแต่งกายของจีน เพื่อแสดงความสำคัญของลวดลาย สี สัน ชุด กิ๊เพ้า สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และจิตสำนึกของประชาชนในสังคมจีนแต่ละสมัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุดกิ๊เพ้า เพื่อสร้างให้

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Doctoral student Doctor Philosophy Program Thai Language Department Faculty of Humanities and Social Sciences Lampang Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Assistant Professor Dr., Lecturer of Doctor of Philosophy Program Thai Language Department Faculty of Humanities and Social Sciences Lampang Rajabhat University

*Corresponding author. E-mail: mgmg1913@hotmail.com, thanapornnai@gmail.com

กิ๊พ๊ายี่มีมูลค่าทางวัฒนธรรม มีความหมาย สืบรากเหง้าวัฒนธรรมจีน “กิ๊พ๊ายี่” จึงเป็นการประกอบสร้าง ความหมายของวัฒนธรรมจีนผ่านเครื่องแต่งกายที่ปรากฏในนวนิยาย ของ พงศกร สัญญาที่พบ มี 3 สัญญา คือ มังกร สื่อสัญญาอำนาจ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และจักรพรรดิ ดอกเหมย สื่อสัญญาสตรีที่มีความฉลาดและเด็ดเดี่ยว และดอกโบตั๋น สื่อสัญญาสตรีที่มีเกียรติ มีคุณค่า ที่ยิ่งใหญ่ กลวิธีประกอบสร้างและผลิตความหมายภาพแทนวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในนวนิยาย เรื่อง กิ๊พ๊ายี่ มีการประกอบสร้างโดยอ้างอิงประวัติศาสตร์ การเมือง และประเพณี ของจีนเชื่อมโยงให้เห็นพลวัตการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมจีน และสืบทอดชุดกิ๊พ๊ายี่จากสมัยราชวงศ์ซ่งถึงปัจจุบัน ชุดกิ๊พ๊ายี่จึงเป็นเครื่องแต่งกายที่มีความหมายและมีคุณค่าเชิงวัฒนธรรมของจีน

คำสำคัญ: ภาพแทนวัฒนธรรมจีน กิ๊พ๊ายี่ นวนิยายของพงศกร

Abstract

This is a research paper aimed at analyzing the technique of construction and utilizing of Chinese culture representation via costume appeared in Qipao written by Phongsakorn. The sample in this research selected from purposive sampling which presented Chinese costume and culture by using the concept of the representation created by Stuart Hall and the sign of Roland Barthes.

The result found that Qipao of Phongsakorn presented Chinese culture via costume. There was a construction of Chinese culture by telling the importance of style and color of Qipao that related to the changes of society, economy, and politics including the consciousness of people in Chinese society each period influenced on Qipao development for adding cultural values and inheriting the root of Chinese culture. Qipao is an important part explaining Chinese culture via costume in Phongsakorn. The 3 of signs were firstly, the dragon meant the power and sacred position. Secondly, Meihua, the empress, meant the cleverness and determination. Thirdly, the peony meant an honored woman with values and great. The techniques of construction and production of meaning of representation towards Chinese culture appeared in Qipao found that there was a reference of history, politic and tradition linked to the presentation of changes on

Chinese culture for inheriting Qipao from Qing dynasty until now. Qipao was a costume having meaning and values for Chinese culture.

Keywords: Chinese culture representation, Qipao, Phongsakorn's novel

บทนำ

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานมาเป็นระยะเวลาหลายพันปีเป็นต้น กำเนิดของอารยธรรม วัฒนธรรม ศาสนา ปรัชญา ความรู้ แนวคิด ศิลปะและวิทยาการที่ทรงอิทธิพลและแผ่ขยายไปทั่วโลกจากรากฐานอารยธรรมจีน 3 ประการ ได้แก่การเป็นสังคมเกษตร การบูชาบรรพบุรุษ และการให้ความสำคัญกับระบบครอบครัว (ณัฐวดี สุวรรณช่าง, 2558, น. 14) ตั้งแต่อดีตถึงยุคการแต่งกายตามวัฒนธรรมจีน กำหนดการแต่งกายแบ่งตามชนชั้น กลุ่มวัย เพศ ฐานะ ชุดที่ฟ้าเป็นชุดสตรีของแมนจูในยุคสมัยราชวงศ์ชิงที่ได้รับการยกย่องให้เป็นแบบฉบับของชุดแต่งกายจีน เพราะเป็นชุดที่กลมกลืนกับวัฒนธรรมจีน ทั้งวิธีการตัดเย็บที่ต้องรับกับรูปร่างของสตรีและยังแฝงไว้ด้วยความสง่างาม ดังนั้นชุดที่ฟ้าจึงถือเป็นชุดที่โดดเด่นของสตรีชาวจีนและยังได้รับความนิยมจนถึงปัจจุบัน (วิทยาลัยภาษาจีนปักกิ่ง มหาวิทยาลัยครูหนานจิง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2007, p. 260)

ภาพแทน (Representation) เป็นแนวคิดของ สจิวต ฮอลล์ (Stuart Hall) ดังที่ สุรเดช โชติอุดมพันธ์ สรุปจากฮอลล์ไว้ว่า "ภาพแทน" หมายถึง การสร้างความหมายที่อยู่บนความเชื่อพื้นฐานที่ว่า การนำเสนอภาพแทนนั้นไม่ได้เป็นกระบวนการที่โปร่งใสหรือเป็นเพียงการถ่ายทอดสิ่งรอบข้างโดยตรงโดยไม่มีการบิดเบือน แต่เป็นกระบวนการที่มีการผลิตความหมายแอบแฝงอยู่ คือ ผู้เขียนหรือผู้ประพันธ์ ได้นำเสนอภาพแทนนั้นโดยใส่ความหมายลงไปในกระบวนการนำเสนอ นั้น ๆ (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2559, น.112) ดังนั้นคำว่า "ภาพแทน" (Representation) จึงหมายถึง ภาพจำลองของสรรพสิ่ง ความรู้และความคิดของมนุษย์ผ่านวรรณกรรม โดยใช้ภาษาเป็นสื่อ ทั้งนี้ภาพจำลองนี้ไม่ได้แสดงให้เห็นอย่างตรงไปตรงมาแต่เกิดจากการหล่อหลอมจากค่านิยมทางสังคม ผ่านการคัดกรอง ตกแต่งลักษณะบางประการ การศึกษาภาพจำลองเหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นความคิด ความเชื่อ ความคาดหวัง การใช้ความหมายและคุณค่าต่อสิ่งที่แสดงหรือนำเสนอได้ (เสนาะ เจริญพร, 2548, น. 299)

พงศกร จินดาวัฒน์ เป็นนักเขียนนวนิยายของไทย มีนามปากกาว่า พงศกร มีผลงานนวนิยายตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ผลงานของเขาได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังได้รับรางวัลหลายประเภท ได้แก่ 1) ปี พ.ศ.2544 นวนิยาย เรื่อง "เบื้องบรรพ์" ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยายจากมูลนิธิสุภาวดี เทวกุลฯ ครั้งที่ 7 2) ปีพ.ศ. 2549 นวนิยาย เรื่อง "ฤดูดาว" ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยายจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ 3) ในปีพ.ศ. 2550 นวนิยาย เรื่อง "ฤดูดาว" ได้รับการยกย่องเป็นหนังสือแนะนำในการประกวดของเซเว่นบุ๊คอวอร์ด และได้รับคัดเลือกเป็นหนังสือ 1 ใน 100 เล่ม ในโครงการ 100 เล่มหนังสือดีที่ควรอ่าน ตั้งแต่ พ.ศ. 2537-2548 และ 4) ในปีพ.ศ. 2551 นวนิยายเรื่อง "รอยไหม" ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยายจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ พงศกร ยังสร้างสรรค์นวนิยายเกี่ยวกับผ้าที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของจีน ได้แก่ เรื่อง "กี่เพ้า" โดยนำเสนอวัฒนธรรมจีนผ่านการเล่าเรื่องของตัวละครและเหตุการณ์ที่สร้างโครงเรื่องให้สัมพันธ์กับวัฒนธรรมไทยและจีน (อรจิรา อัจฉริยไพบูลย์ และพัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์, 2561, น. 71)

ผู้เขียนในฐานะนักศึกษาชาวต่างประเทศ กำลังศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีความสนใจศึกษาวรรณกรรมเรื่อง "กี่เพ้า" ของ พงศกร เนื่องจากผู้ประพันธ์ใช้กลวิธีการเขียนเรื่อง โดยเน้นวัฒนธรรมจีนผ่านมโนทัศน์คนไทย ด้านกลวิธีการเขียนของพงศกรซึ่งประกอบสร้างวัฒนธรรมจีนตามแนวคิดภาพแทน โดยเฉพาะการมองวัฒนธรรมจีนผ่านเครื่องแต่งกาย นวนิยายของพงศกรนำเสนอภาพแทนของวัฒนธรรมจีนผ่านตัวละครและการเล่าเรื่องตามฉาก เหตุการณ์ ทำให้นวนิยายมีกระบวนการนำเสนอวัฒนธรรมจีนที่น่าสนใจ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาการประกอบสร้างภาพแทนวัฒนธรรมจีนผ่านวรรณกรรม ผู้วิจัยจึงสนใจนำแนวคิดภาพแทนมาใช้วิเคราะห์ภาพแทนวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในนวนิยายของพงศกร เพื่อวิเคราะห์ว่าพงศกรนำเสนอภาพแทนวัฒนธรรมจีนผ่านนวนิยาย เรื่อง "กี่เพ้า" อย่างไร เพื่อเข้าใจการนำเสนอภาพแทนวัฒนธรรมจีนผ่านวรรณกรรมอันจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางต่อการศึกษาวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในวรรณกรรม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์ครั้งนี้ พบงานวิจัยของจิรมน สังข์ชัย (2561, น. 140) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการดัดแปลงนวนิยายชุดผ้าของพงศกรเป็นบทโทรทัศน์

พบว่า นวนิยาย คือบันเทิงคดีร้อยแก้วที่มีความยาวไม่จำกัด สามารถพลิกแพลงกลวิธีการเขียนได้หลากหลาย ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับชีวิตไม่ว่าทางกายหรือทางจิต พฤติกรรมทุกชนิดของมนุษย์สามารถนำมาผูกเป็นเนื้อเรื่องของนวนิยายได้ นวนิยายอาจจะเกิดจากจินตนาการหรือความจริงผสมจินตนาการก็ได้ องค์ประกอบของนิยาย แบ่งออกได้เป็น 5 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ โครงเรื่อง (Plot) ตัวละคร (Character) แก่นของเรื่อง (Theme) บทสนทนา (Dialogue) ฉากและบรรยากาศของเรื่อง (Setting and Atmosphere)

งานวิจัยของนักวิชาการชาวจีน พบบางงานของ Shengyang, W. and Li Jinyun, L. (2013, p. 16) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นสากลและความเป็นเอกลักษณ์ของนวนิยายเกี่ยวกับผีของพงศกร: กรณีศึกษาชุดผ้าไหม เสื้อคลุมและก๊ี้เพ้า พบว่า ในนวนิยายเป็นวรรณกรรมเชิงอนุমানประเภทหนึ่ง โดยทั่วไปจะรวมองค์ประกอบหลายอย่างเข้าด้วยกัน ทั้งวัฒนธรรม สังคม จิตวิทยา อาชญากรรม ผสมผสานรูปแบบของการใช้เหตุผลกระตุ้นผู้คน ความอยากรู้อยากเห็นและทำให้ผู้อ่านได้คำตอบแต่ละขั้นตอน ทั้งนี้งานวิจัยของ Shengyang, W. and Li Jinyun, L. (2013, p. 19) ยังกล่าวสรุปไว้ว่า วรรณกรรมเรื่อง "ก๊ี้เพ้า" ของพงศกร นำเสนอก๊ี้เพ้าที่มีลวดลายสีแดงของดอกโบตั๋น นับเป็นการจุดชนวนให้เกิดการสืบสวนคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นเป็นการเชื่อมโยงวิญญูณของตัวละครเอกเหมยลี่ที่สวมชุดก๊ี้เพ้ามาสื่อสารกับนางเอก และช่วยเหลือนางเอกเพื่อค้นหาฆาตกรที่แท้จริง จะเห็นได้ว่านวนิยายชุดผีที่สัมพันธ์กับผ้า เน้นการใช้วัตถุของชาติตะวันออกเป็นศิลปะทางวัฒนธรรมเชื่อมโยงการสัมผัสทางจิตวิญญูณ เป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของวัฒนธรรม และกลายเป็นสิ่งที่น่าสังเกตความแตกต่างจากวัฒนธรรมอื่น ๆ

นอกจากนี้ ในงานวิจัยของ Rong, T. (2011, p.1) ได้วิเคราะห์แรงบันดาลใจเกี่ยวกับการออกแบบชุดเครื่องแต่งกายตามวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน พบว่าวัฒนธรรมมีต้นกำเนิดจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรมและการสะสมนับตั้งแต่การเกิดขึ้นของอารยธรรมมนุษย์ และระบบสังคม หลังจากสะสมหลายพันปี ระบบวัฒนธรรมขนาดใหญ่ได้ก่อตัวขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลที่ไม่สามารถถูกแทนที่ได้และกว้างไกลต่อบัจจุบันและอนาคต ในสายน้ำแห่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์อันยาวนานอารยธรรมนับไม่ถ้วนยังคงปรากฏพัฒนาและส่งต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานถึงห้าพันปี แม้ในสี่อารยธรรมโบราณที่รู้จักกันดีก็ยังคงครองตำแหน่งที่สำคัญอย่างยิ่ง แม้ว่าอารยธรรมบางส่วนจะสูญสิ้นไปในประวัติศาสตร์ แต่อารยธรรมจีนโบราณก็ยังคงสืบทอดความเป็นอมตะและส่องแสงในระบอบวัฒนธรรมขนาดใหญ่ของอารยธรรมจีน

วัฒนธรรมการแต่งกายแบบดั้งเดิมของจีนเป็นส่วนที่สำคัญมากในฐานะสัญลักษณ์ของอารยธรรมที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมในภาพที่สดใสและยังคงส่องแสงต่อไป

จากการทบทวนนวนิยายข้างต้น ชุดกิ๋เพ้า นับเป็นเครื่องแต่งกายของจีนที่สำคัญและมีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์จีน นวนิยายเรื่อง “กิ๋เพ้า” พงศกรได้นำวัฒนธรรมจีนมาเน้นย้ำด้วยการเล่าเรื่องผ่านตัวละครเอก ฉาก เหตุการณ์ และยังสื่อความหมายผ่านชุดกิ๋เพ้าสัมพันธ์ทางการเมือง สังคม ประเพณี อันส่งผลต่อการตีความหมายชุดกิ๋เพ้า และยังเน้นถึงรายละเอียดที่เป็นองค์ประกอบของชุด อันเป็นการสื่อถึงอารยธรรมจีนและตะวันออก เช่น ลวดลาย สี การแบ่งชนชั้นที่ทำให้ชุดกิ๋เพ้ามีความหมายลึกซึ้งและมีมูลค่าและคุณค่าในการสืบทอดประวัติศาสตร์จีน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ภาพแทนวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏผ่านเครื่องแต่งกายในนวนิยายเรื่อง กิ๋เพ้า ของพงศกร

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านวิธีการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เลือกวิเคราะห์นวนิยาย ของ พงศกร เรื่อง “กิ๋เพ้า” ที่นำเสนอภาพแทนของวัฒนธรรมจีน โดยใช้แนวคิดภาพแทนและสัญลักษณ์วิเคราะห์ นำเสนอเชิงพรรณนาวิเคราะห์

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดภาพแทน (Representation) และแนวคิดสัญลักษณ์ (Sign) เพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. แนวคิดภาพแทน (Representation) ของ สจิวต ฮอลล์ (Stuart Hall) เป็นกระบวนการผลิตสร้างความหมายที่แอบแฝงอยู่ของสรรพสิ่งต่าง ๆ โดยผู้เขียนหรือผู้ประพันธ์งานนั้น ๆ ได้ประกอบสร้างภาพแทนเหล่านั้นขึ้นมา โดยใส่ความหมายลงไปในกระบวนการนำเสนอ นั้น ๆ (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2559, น. 112) การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดภาพแทนมาใช้วิเคราะห์การนำเสนอวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในนวนิยายของ พงศกร เรื่อง “กิ๋เพ้า” เพื่อสรุปให้เห็นการสร้าง

ภาพแทนว่า พงศกร มีการประกอบสร้างภาพแทนและแนวทางการใช้ภาพแทนนำเสนอในนวนิยายอย่างไร

2. แนวคิดสัญณะ (Sign) ของ โรล็องด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) เพื่อใช้อธิบายความหมายของสัญณะ (Signified) และอธิบายสัญณะ (Sign) ที่ผู้เขียนนำมาสื่อสารในตัวบทนวนิยายที่ศึกษาครั้งนี้ เพื่อวิเคราะห์ว่า มีการสื่อสัญณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในนวนิยายของพงศกรลักษณะใดบ้าง

การวิเคราะห์

การวิเคราะห์ภาพแทนวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในนวนิยายของพงศกรครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดภาพแทนวิเคราะห์ตัวบทนวนิยาย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยว่า ตัวบทได้นำเสนอภาพแทนวัฒนธรรมจีนลักษณะใด รวมทั้งสื่อสัญณะใดเพื่อเป็นการสนับสนุนการประกอบสร้างภาพแทนในวรรณกรรม และสรุปผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. การประกอบสร้างภาพแทนวัฒนธรรมจีนในนวนิยายของพงศกร

ผลการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ภาพแทนวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในนวนิยายของพงศกรพบการประกอบสร้างภาพแทนวัฒนธรรมจีนในนวนิยายของพงศกร 2 ประเด็นหลัก คือ ภาพแทนชนชั้นและอำนาจ ภาพแทนวัฒนธรรมจีนจากเครื่องแต่งกายตามลวดลาย สี ในการอธิบายเรื่องชนชั้นของซุคกีฟ้า ครั้งนี้ ผู้วิจัยขออธิบายตามวัฒนธรรมจีนที่สื่อความหมายเชิงวัฒนธรรม ดังที่ Qinxiang, D. and Qin, L. and Yalin, L. (2010, p.1) อธิบายไว้ในหนังสือ “ซุคโบราณจีน” ว่า

...จักรพรรดิแห่งราชวงศ์ชิง มักสวมเสื้อคลุมและชุดคลุมลายมังกรตัวอย่าง เช่น ทุก ๆ ปี จักรพรรดิจะทำไร่ไถนาเป็นการส่วนตัวหรือไปที่วังของพระราชมารดาเพื่อขอความสุขและสั่งการให้มหาดเล็กรักษาพระองค์เสื้อคลุมลายมังกรถูกใช้ในวงการเฉลิมฉลองที่เป็นมงคล เช่นการได้ชัยชนะจากสงคราม และการเฉลิมพระชนมายุที่ยืนยาวของจักรพรรดิ เสื้อคลุมยาวเป็นชุดประจำราชสำนักใช้สำหรับการประชุมของศาลในวังเป็นการแสดงความเคารพทางทหารครั้งยิ่งใหญ่ และยังเป็นการแสวงบุญของกลุ่มศักดิ์นิศาต่างประเทศ ใช้เป็นฉลองพระองค์ชุดในฤดูหนาวและฤดูร้อน นิยมสีเหลืองสดใส ส่วนชุดสีน้ำเงินใช้สำหรับการตั้งเวทท้องฟ้าเท่านั้น นอกจากลวดลายเป็นมังกรปักแล้ว เสื้อผ้าด้านหน้าและด้านหลังยังนิยมปักด้วยลวดลายสิบสองบทและลวดลายเมฆห้าสี...

จากข้อความดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้เทียบเคียงเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ดังผลการวิเคราะห์ต่อไปนี้

ลวดลาย: ภาพแทนวัฒนธรรมจีนจากเครื่องแต่งกาย ในนวนิยายเรื่อง "ก๊ี้เพ้า" ของพงศกร

ความหมายของลวดลายชุดก๊ี้เพ้าตามวัฒนธรรมจีน อาจสรุปได้ว่า ชุดก๊ี้เพ้าสื่อถึงวัฒนธรรมจีนมาแต่เดิม ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซิงเป็นชุดที่ไม่ค่อยมีคนทั่วไปสวมใส่ในเวลาปกติ เพราะสมัยนั้นผ้าที่นำมาตัดก๊ี้เพ้าเป็นผ้าที่หายากและมีราคาแพง คนที่ซื้อหรือคนที่สวมใส่ชุดก๊ี้เพ้าส่วนใหญ่จึงเป็นคนรวยหรือเศรษฐี เรียกว่ากลุ่มคนที่มีฐานะสูง เช่น จักรพรรดิ นักธุรกิจ เศรษฐี เป็นต้น ก๊ี้เพ้าเป็นชุดที่แสดงถึงฐานะของคนที่สวมใส่ ก๊ี้เพ้าหรือความหมายของก๊ี้เพ้าจากคนที่สวมใส่ในราชวงศ์ซิงตามประวัติศาสตร์จีนนั้น ลวดลาย สี สันบนชุดแสดงออกถึงอำนาจอย่างชัดเจน ต่อมาประวัติศาสตร์ก๊ี้เพ้าในสมัยพรรคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศจีนช่วงแรกนับว่าก๊ี้เพ้าเป็นชุดที่ผู้คนชื่นชอบ แสดงฐานะของผู้สวมใส่ได้ชัดเจน ความหมายของชุดก๊ี้เพ้าจึงสัมพันธ์กับการใช้ลวดลายที่สื่อได้จากสังคมจีนทั้งวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากโบราณและมโนทัศน์ด้านความเชื่อของคนจีน โดยเฉพาะรูปแบบของชุดก๊ี้เพ้า สืบทอดมาจากสมัยราชวงศ์ซิง ทำให้ลูกหลานของชาวจีนได้เรียนรู้ความเป็นสัญลักษณ์ของชาวจีนและยังอนุรักษ์ความเป็นจีนผ่านชุดก๊ี้เพ้ามาจนถึงทุกวันนี้

ใน ก๊ี้เพ้า พงศกร ได้บรรยายลวดลายของชุดก๊ี้เพ้า ไว้ในฉากที่เจ้าหมิงเทียนอธิบายลวดลายของชุดก๊ี้เพ้าให้เพกาฟัง ความว่า

...ลวดลายเหมยฮั่ว แปลว่าดอกเหมย ดอกเหมยมีห้ากลีบ แต่ละกลีบมีความหมายอันเป็นมงคล ได้แก่ ช่วยเหลือ-ความสุข ซึ่งฝู-สิริมงคล ฉางไชว-อายุยืน ชุ่นลี่-ความราบรื่น และเหอผิงหรือสันติภาพ...

(ก๊ี้เพ้า, 2554, น. 113)

จากการบรรยายความหมายชุดก๊ี้เพ้า ที่พงศกรนำเสนอ นั้น ลวดลายมีความหมายส่งผลให้กับผู้สวมใส่และผู้ที่ยกย่อง ดังฉากที่ เจ้าหมิงเทียนอธิบายความหมายของลวดลายก๊ี้เพ้าให้เพกา ซึ่งเป็นคนไทยที่ไปชมชุดก๊ี้เพ้าที่บ้านตระกูลเจ้า โดยบอกความหมายลวดลายก๊ี้เพ้าให้เพกาเข้าใจ จึงเป็นการประกอบสร้างภาพแทนความหมายชุดก๊ี้เพ้า โดยอธิบายได้ว่าลวดลายดอกเหมยหมายถึง ความอ่อนโยน สง่างาม เรียบร้อยสัมพันธ์ถึงวัฒนธรรมจีนที่ถือว่าดอกเหมยเป็นดอกไม้สิริมงคล ส่งเสริมความดีและนำโชคให้กับผู้ที่เชื่อถือหรือผู้ที่สวมใส่ก๊ี้เพ้าลวดลายดอกเหมยในวัฒนธรรมจีนหรือมโนทัศน์ของคนจีนดอกเหมยที่เบ่งบานในฤดูหนาวมีความสวยงามไม่ว่า

อากาศจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ดอกเหมยก็ยังบานสะพรั่งไม่เปลี่ยนแปลง ยังทนต่อความหนาวในพื้นที่ที่มีอุณหภูมิต่ำกว่าศูนย์องศาได้ด้วย เปรียบเสมือนสตรีที่นอกจากมีความสวยงามแล้วยังต้องเป็นสตรีที่ฉลาด เด็ดเดี่ยว กล้าหาญอีกด้วย

รูปสัญลักษณ์	ดอกเหมย
ความหมายของรูปสัญลักษณ์	ดอกเหมย เป็นดอกไม้ที่เบ่งบานในฤดูหนาว มีความสวยงาม ไม่ว่าจะอากาศจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ดอกเหมยก็ยังบานสะพรั่งไม่เปลี่ยนแปลง
ความหมายของสัญลักษณ์	ความอ่อนโยน สง่างาม เรียบร้อย เป็นดอกไม้สิริมงคล ส่งเสริมความดีและนำโชคให้กับผู้ที่เชื่อถือเปรียบเสมือนสตรีที่นอกจากมีความสวยงามแล้ว ยังต้องเป็นสตรีที่ฉลาด เด็ดเดี่ยว กล้าหาญ

อีกฉากหนึ่ง พงศกร ยังบรรยายให้เห็นถึงลวดลายบนชุดกี่เพ้าที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมจีน ตามมโนทัศน์ความเชื่อเกี่ยวกับมังกรของชาวจีน ไว้ดังนี้

...ลวดลายมังกรห้านิ้วบอกให้รู้ว่าเป็นฉลอง
พระองค์ของจักรพรรดิ ระดับเจ้าชายใช้ได้แค่ลายมังกร
สี่นิ้วเท่านั้น ถ้าขุนนางก็ต้องเป็นขุนนางผู้ใหญ่ จึงจะมี
สิทธิ์ใช้เสื้อลายมังกรแต่มังกรนั้นมีได้เพียงสามนิ้ว...

(กี่เพ้า, 2454, น. 145)

จากบทบรรยายที่ยกมา เป็นกลวิธีการนำเสนอภาพแทนความหมายชุดกี่เพ้าที่สัมพันธ์กับอำนาจของระบบชนชั้น ในบทบรรยายพงศกรอธิบายถึงลวดลายมังกรที่เป็นลายอัตลักษณ์ของคนจีนที่นับถือสืบทอดกันมายาวนาน ลวดลายมังกรแต่เดิมสามารถใช้เฉพาะในราชสำนักเท่านั้น ต่อมามีการอนุญาตให้ราชวงศ์ได้ใช้ลวดลายมังกร รวมทั้งขุนนางที่รับใช้ได้ใช้ลวดลายมังกรปักบนชุดกี่เพ้าด้วย แต่มีความแตกต่างกันในประเด็นของจำนวนนิ้วของมังกรที่ผู้ที่เข้าใจหรือสังเกต จะทราบทันทีว่าถ้าเป็นมังกร 5 นิ้ว จะใช้ได้เฉพาะจักรพรรดิ มังกร 4 นิ้ว เฉพาะราชวงศ์ที่เป็นชาย และมังกร 3 นิ้ว ระดับขุนนางที่ใกล้ชิดกับราชวงศ์เท่านั้น จึงเป็นระบบสัญลักษณ์ของสาธารณรัฐประชาชนจีนตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ลวดลายมังกร ยังแสดงถึงอำนาจหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่

หรือผู้ที่มีอำนาจในสมัยโบราณ แต่เดิมที่จักรพรรดิเท่านั้นที่มีสิทธิที่สวมชุดลวดลายมังกร แม้ว่าสังคมเปลี่ยนแต่ความหมายของลวดลายมังกรยังไม่เปลี่ยน ชุดกิ๋นฟ้าลายมังกรจึงสืบทอดความหมายจากสมัยโบราณที่มีมโนทัศน์ว่ามังกรห้านิ้วเป็นสัญลักษณ์เฉพาะจักรพรรดิ อันสื่อถึงอำนาจและระบบชนชั้นที่มีความแตกต่างกัน ดังอธิบายเชิงสัญลักษณ์ได้ต่อไปนี้

รูปสัญลักษณ์	มังกร
ความหมายของรูปสัญลักษณ์	มังกร เป็น สัตว์ในจินตนาการที่ชาวจีนนับถือหรือตัวแทนของชาวจีนเพราะชาวจีนเชื่อว่าเป็นลูกมังกร
ความหมายของสัญลักษณ์	เครื่องทรงหรือเครื่องแต่งกายของจักรพรรดิ ที่เน้นลวดลายมังกร 5 นิ้ว สื่อถึงอำนาจของจักรพรรดิที่ยิ่งใหญ่กว่าบุคคลทั่วไปในแผ่นดิน

พงศกร ยังได้บรรยายให้เห็นการใช้ลวดลายดอกโบตั๋นบนชุดกิ๋นฟ้า เพื่อสื่อถึงวัฒนธรรมจีน ดังบทบรรยายจากที่อธิบายถึงดอกไม้สัญลักษณ์ประจำชาติจีน ดังนี้

... โบตั๋นเป็นดอกไม้ประจำชาติจีน เป็นสัญลักษณ์มงคลที่ชาวจีนนิยมใช้แทนความหมายของเกียรติยศอันสูงส่งและความร่ำรวย ด้วยเหตุนี้จึงมีลวดลายดอกโบตั๋นอยู่ในงานศิลปะเกือบทุกแขนงของจีน ตั้งแต่ภาพเขียน เครื่องกระเบื้อง ไปจนถึงลวดลายปักไหมบนเสื้อผ้า...

(กิ๋นฟ้า, 2554, น. 393)

จากบทบรรยายที่ยกมา เป็นการนำเสนอความหมายของดอกโบตั๋นบนชุดกิ๋นฟ้า ที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญของชาวจีน เพราะดอกโบตั๋น ถือเป็นดอกไม้มงคล มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ของจีนและยังเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมจีนมาตั้งแต่สมัยโบราณ และยังเป็นดอกไม้ประจำชาติของสาธารณรัฐประชาชนจีนหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การนำเสนอภาพแทนลวดลายดอกโบตั๋นบนชุดกิ๋นฟ้า จึงสื่อสัญลักษณ์ถึงสตรีผู้ยิ่งใหญ่ ดังวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์ดังนี้

รูปสัญลักษณ์	ดอกโบตั๋น
ความหมายของรูปสัญลักษณ์	สวย สง่า ทนทาน ดอกไม้ประจำชาติจีน
ความหมายของสัญลักษณ์	สตรีที่มีเกียรติ มีคุณค่าและยิ่งใหญ่

สีสันของกี่เพ้า: ภาพแทนวัฒนธรรมจีนจากเครื่องแต่งกาย ในนวนิยาย เรื่อง "กี่เพ้า" ของ พงศกร

สีสันของชุดกี่เพ้านั้นมีหลากสี เช่น สีเหลือง แดง ฟ้า เขียว ขาว เป็นต้น สีแต่ละสีมีความหมายต่างกัน เช่น สีแดง สื่อความหมายถึงความรักและเป็นสิริมงคล สีเหลือง สื่อความหมายถึงความยิ่งใหญ่ มีอำนาจสีชมพูสื่อความหมายถึงความอ่อนหวานและนุ่มนวล เป็นต้น พงศกรได้อธิบายเกี่ยวกับสีสันของกี่เพ้าไว้ในตอนที่เหลียงเหว่ยเหอพูดคุยกับตัวละครเอกหญิงเพกาจากที่เพกาไปถูกเขาวิกตอเรียฟักและเหลียงเหว่ยเหอได้เล่าความจริงทุกอย่างให้เพกาเกี่ยวกับกี่เพ้าที่คุ้นสุคนธาสวมใส่ ดังข้อความว่า

...กี่เพ้าที่อาห้วตัดสวยงามมาก สีแดงเลือนคนก็เป็น
สัญลักษณ์ของความรักอันมั่นคงระหว่างเมย์ลี่และหมิง
เทียน...

(กี่เพ้า. 2554, น. 272)

จากการสนทนาระหว่างเพกากับเหลียงเหว่ยเหอ ที่เหลียงเหว่ยเหอเล่าถึงความหมายเกี่ยวกับสีแดงที่นิยมนำมาทำชุดกี่เพ้า สื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ว่า สีแดงเป็นสีแทนความรักอันมั่นคง เป็นการประกอบสร้างความหมายเรื่องสีที่พงศกรนำเสนอ นั้นเป็นมโนทัศน์ของคนไทย ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสีสันของเครื่องแต่งกาย สีของชุดกี่เพ้าตามบทสนทนาดังกล่าวสื่อความหมายว่า สีแดงตามวัฒนธรรมจีนเป็นสีที่นิยมมากที่สุดของผู้สวมใส่ แสดงถึงผู้สวมใส่สง่างามหรือผู้พบเห็นรู้สึกสดชื่น สื่อความหมายสิริมงคลและน่าประทับใจ สีของชุดกี่เพ้าจึงสื่อทอดความหมายที่แฝงมโนทัศน์ของชาวจีนตั้งแต่โบราณ ทำให้คนปัจจุบันรู้จักวัฒนธรรมจีนจากมโนทัศน์เกี่ยวกับสีดังกล่าว เรียนรู้วัฒนธรรมจีนจากความเชื่อและคติที่สื่อทอดเกี่ยวกับเรื่องสี และได้เผยแพร่ความหมายที่เป็นสิริมงคลสำหรับชีวิต (Yuanyuan, H. 2558, น. 51)

นวนิยายเรื่อง "กี่เพ้า" ของพงศกร ยังได้เสนอถึงสีของกี่เพ้าตอนราชวงศ์ชิงและเสนอถึงผู้ที่สวมใส่ ดังที่เจ้าเหวินเขียนได้อธิบายแก่เพกาว่า

...เจ้าเหวินเขียนเพ็ງประมุขก็เพ้าอายุร้อยปีมา
ได้ในราคาสูงลิบ ที่เขายอมทุ่มเงินมากมายมหาศาล
เพื่อต่อสู้กับนักสะสมเสื้อผ้าโบราณจากทั่วโลก จน
ได้ก็เพ้าโบราณไว้ในครอบครองเป็นเพราะก็เพ้า
เหลืองอ่อนชุดนี้เคยเป็นอาภรณ์ของเจ้าหญิงตงเงิน
มาก่อน...

(ก็เพ้า. 2554, น. 375)

จากการบรรยายตัวละคร ในฐานะการแต่งก็เพ้าสีเหลืองอ่อน นับว่ามีแต่คนที่ใช้ชีวิตในวัง และเป็นบุตรของจักรพรรดิเท่านั้นที่ได้สวมใส่ แสดงออกถึงความยิ่งใหญ่และอำนาจของผู้ที่สวมใส่ ยิ่งในฉากที่เจ้าหญิงตงเงินสวมใส่ก็เพ้าสีเหลืองอ่อน ในเรื่องเล่าที่พระบิดายกพระองค์ให้เป็นบุตรบุญธรรมของเจ้าชายญี่ปุ่นในสมัยราชวงศ์ชิง เพื่อลี้ภัยทางการเมือง ยิ่งทำให้สื่อความหมายของก็เพ้าในเชิงคุณค่าทางวัฒนธรรมจีนและเชื่อมโยงประวัติศาสตร์จีน

Qinxiang, D. & Qin, L. & Yalin, L. (2010, p.158) ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของวัฒนธรรมการแต่งกายที่สืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้ สรุปความได้ว่า วันนี้เมื่อเราเผชิญกับวัฒนธรรมการแต่งกายที่หลากหลายและมีสีสันเราจะขอบคุณธรรมชาติอย่างจริงจังสำหรับการหยั่งรู้และของขวัญจากธรรมชาติ มันคือความหนาวและความร้อน ลม ฝน พายุร้องและฟ้าผ่าที่รุนแรงของธรรมชาติ ทำให้บรรพบุรุษของเราใช้ความสามารถสร้างเสื้อผ้าและรองเท้า ในกระบวนการพัฒนาอันยาวนานมนุษย์มีชีวิตและเพิ่มจำนวนและเติบโตอย่างแข็งแกร่ง มันคือดอกไม้ ต้นไม้ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว ภูเขา สายน้ำและการร้องเพลงของนกและสัตว์ป่าในธรรมชาติ ซึ่งได้สร้างให้เกิดปัญญาและแรงบันดาลใจ บรรพบุรุษของเราได้รับรู้ถึงความสวยงามของเครื่องแต่งกาย โดยเฉพาะรูปแบบสิบสองบทที่ปักบนชุดก็เพ้า เป็นความเชื่อของจีน อธิบายได้ว่ารูปแบบสิบสองบทหรือที่เรียกว่าบทสิบสองบท เป็นสัญลักษณ์ของเสื้อผ้าในยุคจักรวรรดิจีน คือลวดลายปัก 12 ลวดลายที่ปรากฏบนชุดจักรพรรดิและข้าราชการระดับสูง ลวดลายเหล่านั้น คือ พระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว ภูเขา มังกร แมลง (บางครั้งแบ่งออกเป็นดอกไม้และนก) เสือและสิง (สิบทอดมาจากราชวงศ์ซ่งใต้) สหรัย ไฟ แบริ่งและข้าวสาร (สิบทอดมาจากราชวงศ์จิ้น) (Qiong L., 2010, p.78) ในเสื้อผ้าทางการแบบดั้งเดิมนั้นเห็นได้ชัดว่านำมาจากวัตถุต่าง ๆ ในธรรมชาติ การปักที่มีสีสันและลวดลายหลากหลายบนเครื่องแต่งกายโบราณสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในตำแหน่งและ

สถานอย่างชัดเจนในสังคมชนชั้นผู้ปกครองของราชวงศ์ในอดีตได้ใช้วิธีการต่าง ๆ รวมถึงการทอเสื้อผ้ารวบรวมเจตจำนงเพื่อแสดงสิทธิพิเศษ รวมถึงความพยายามเสริมสร้างตำแหน่งของตนให้โดดเด่นเพื่อรักษาอำนาจสูงสุดและป้องกันการละเมิดอำนาจของตนได้ นอกจากบทสืบทอดบทในลวดลายปักบนกี่เพ้า ยังกล่าวได้ว่าเครื่องแต่งกายยังสะท้อนให้เห็นถึงการกดขี่ทางชนชั้นอย่างมาก ถึงที่สังคมศักดินาเน้นย้ำคือ "ฐานะสูงต่ำ อำนาจใหญ่่น้อย" ผู้คนทั่วโลกรู้ว่าเมื่อเห็นการรับใช้ของสัญญาเหล่านี้ (Qinxiang, D. & Qin, L. & Yalin, L., 2010, p. 160)

2. กระบวนการใช้ภาพแทนวัฒนธรรมจีนในนวนิยายของพงศกร

การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมจีนเกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณีและการแบ่งฐานะชนชั้นจากราชวงศ์ซางจนถึงก่อนเข้าสู่สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีสาระสำคัญว่าเครื่องแต่งกายเป็นสัญลักษณ์ของอารยธรรมมนุษย์และการสื่อถึงวัฒนธรรมของมนุษย์ในประวัติศาสตร์อารยธรรม 5,000 ปีของประเทศจีน เครื่องแต่งกายพัฒนาอย่างต่อเนื่องสะท้อนให้เห็นถึงความหมายทางสังคมที่หลากหลายเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ ชาติพันธุ์และวัฒนธรรมในแต่ละช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนระดับที่ครอบคลุมของอารยธรรมทางวัตถุและอารยธรรมทางจิตวิญญาณอีกแง่มุมหนึ่งประวัติศาสตร์ของเครื่องแต่งกายของประเทศคือประวัติศาสตร์ของการพัฒนาประเทศ (Qinxiang, D. & Qin, L. & Yalin, L., 2010, p.163)

จากการวิเคราะห์นวนิยาย *กี่เพ้า* ของ พงศกร พบว่ามีการนำเสนอแนวทางการใช้ภาพแทนวัฒนธรรมจีนในนวนิยายเรื่องนี้ ได้แบ่งเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ การใช้ประวัติศาสตร์ของจีนเพื่อสร้างภาพแทนวัฒนธรรมจีน การใช้เหตุการณ์ทางการเมืองเป็นแนวทางการสร้างภาพแทนวัฒนธรรมจีนและการใช้ประเพณีสำคัญของจีนเพื่อสร้างภาพแทนวัฒนธรรมจีน ดังนี้

การใช้ประวัติศาสตร์สร้างภาพแทนวัฒนธรรมจีน

ในนวนิยาย เรื่อง *"กี่เพ้า"* ของพงศกร นำเสนอชุดกี่เพ้าของจีนเชื่อมโยงประวัติศาสตร์จีนช่วงปลายราชวงศ์ซางสมัยก่อนปฏิวัติวัฒนธรรม โดยสร้างตัวละครครอบครัวชาวจีนที่อาศัยอยู่ในฮ่องกง บทบรรยายนำเสนอถึงขั้นตอนการตัดเย็บและประวัติเกี่ยวกับชุดกี่เพ้าว่า เป็นชุดที่นิยมของประชาชนจีน ทุกชนชั้นที่เพ้าต้องตัดเย็บด้วยช่างฝีมือ ดังตัวละครหญิงชั่วหลานได้เล่าถึงประวัติการตัดเย็บที่เพ้าให้ตัวละครเอกหญิงเพกาฟัง ดังบทสนทนาที่ว่า

... "ทั้งตัดเย็บ ทั้งปักด้วยมือเลยล่ะ" ชิวหลาน
เล่าด้วยความภาคภูมิใจ
... "สมัยก่อนปฏิวัติวัฒนธรรม พ่อเป็นช่างเสื้อ
ฝีมือดี เปิดร้านอยู่ที่เซี่ยงไฮ้ ใครๆ ก็อยากให้พ่อตัด
ก็พ่อก็ให้ แม้แต่เชื้อพระวงศ์ พ่อเล่าว่าบางครั้งต้อง
รอคิวกันนานเป็นครึ่งปีเลยนะ เพราะก็พ่อก็แค่เสื้อ
ต้องใช้ความประณีตมาก และทำด้วยมือทุกชุด...
(กีเพ้า, 2554, น. 303)

จากบทสนทนาของชิวหลานที่เล่าถึงบิดาของเธอที่เป็นช่างฝีมือตัดเย็บที่พ่อย่างภาคภูมิใจ
นั้น เป็นการอธิบายถึงประวัติศาสตร์การแต่งกายด้วยชุดกีเพ้าว่า กีเพ้ามีการพัฒนามาตั้งแต่ช่วง
ก่อนสมัยปฏิวัติวัฒนธรรม ประชาชนส่วนใหญ่นิยมแต่งกายชุดกีเพ้า การตัดเย็บชุดกีเพ้าต้องรอคิว
กันนานมากเพราะต้องใช้ช่างฝีมือประณีตในการออกแบบและตัดเย็บ พงศกรบรรยายในฉากนี้
เป็นการประกอบสร้างให้เห็นวิธีสืบทอดการใช้เครื่องแต่งกายด้วยชุดกีเพ้า ที่มีการสืบทอด
วัฒนธรรมและทำให้ลูกหลานภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของจีนผ่านเครื่องแต่งกาย วิเคราะห์ได้ว่า
พงศกรเลือกนำเสนอประวัติศาสตร์ของชุดกีเพ้าอันเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมจีน ชิวหลานซึ่ง
เป็นลูกสาวได้สืบทอดอาชีพการตัดเย็บชุดกีเพ้ามาจากบรรพบุรุษ จึงสรุปได้ว่าการนำเสนอตัวบท
ให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่ดิ่งมานั้น สามารถอยู่ได้ด้วยการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นและการอนุรักษ์
มรดกวัฒนธรรมชุดกีเพ้าของบรรพบุรุษมาถึงลูกหลาน จึงเป็นมูลค่าทางจิตวิญญาณและเป็นส่วน
สำคัญของการสืบสานวัฒนธรรมจีน

ในนวนิยายเรื่อง "กีเพ้า" ของพงศกรยังได้เสนอประวัติศาสตร์ของจีน ช่วงแรกของกองทัพ
แดงปกครองประเทศ ดังบทบรรยายว่า

...เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์วางรากฐานใน
ประเทศจีนได้อย่างมั่นคงในช่วงต้นทศวรรษที่
1940 กองทัพแดงก็เริ่มกระบวนการหลอมรวมชาติ
จีนใหม่ กีเพ้ากลายเป็นสัญลักษณ์ของชนชั้นสูง
ที่ผู้ปกครองประเทศในสมัยนั้นทนไม่ได้...
(กีเพ้า, 2554, น. 30)

จากตัวบทที่ยกมา ได้เห็นว่าประวัติศาสตร์วัฒนธรรมกึ่งฟ้าในพรรคคอมมิวนิสต์ปกครองประเทศ กึ่งฟ้าแม้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมจีนตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซิง แต่เป็นชุดที่แสดงความหรรษา อำนาจและฐานะของสังคม ซึ่งทำให้พรรคคอมมิวนิสต์ผู้ปกครองประเทศในทศวรรษที่ 1940 มีความรู้สึกที่ชุดกึ่งฟ้าเป็นสิ่งที่แบ่งแยกชนชั้นออกจากความเป็นคนกลุ่มเดียวกันของประเทศ ทำให้กึ่งฟ้าเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ในสมัยนั้น และต้องจัดการชุดกึ่งฟ้าหรือของที่แยกความเป็นชนชั้นให้สูญหายไป แม้การทำให้วัฒนธรรมกึ่งฟ้ามีการสูญหายไปมากแต่ก็ยังสามารถสืบทอดมาให้กับลูกหลานถึงปัจจุบันนี้ เหมือนในหนังสือเรื่อง "ชุดโบราณจีน" ของ Lu Qin ได้เล่าว่า เครื่องแต่งกายเป็นสัญลักษณ์ของอารยธรรมมนุษย์และการสื่อถึงวัฒนธรรมของมนุษย์ในประวัติศาสตร์อารยธรรม 5,000 ปี ของประเทศจีน เครื่องแต่งกายพัฒนาอย่างต่อเนื่องสะท้อนให้เห็นถึงความหมายทางสังคมที่หลากหลายเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ ชาติพันธุ์และวัฒนธรรมในแต่ละช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนระดับที่ครอบคลุมของอารยธรรมทางวัตถุและอารยธรรมทางจิตวิญญาณ เป็นอีกแง่มุมหนึ่งของประวัติศาสตร์เครื่องแต่งกายของประเทศควบคู่กับประวัติศาสตร์การพัฒนาประเทศ (Qinxiang, D. & Qin, L. & Yalin, L., p. 163)

การเมืองกับแนวทางสร้างภาพแทนวัฒนธรรมจีน

ในนวนิยาย เรื่อง "กึ่งฟ้า" ของ พงศกร ได้เน้นการนำเสนอชุดกึ่งฟ้าที่สัมพันธ์กับการเมืองในยุคปฏิวัติวัฒนธรรมในประเทศจีน กึ่งฟ้าเป็นภาพแทนวัฒนธรรมที่ผู้นำสั่งให้ทำลาย แม้ว่าจะเป็นเพียงร้านกึ่งฟ้าเล็ก ๆ หรือช่างตัดเย็บชุดกึ่งฟ้าที่ไม่มีความสำคัญอะไร ต่างก็ต้องหนีเอาชีวิตรอดไปอยู่ในต่างประเทศเพราะกลัวถูกฆ่าตาย ดังตัวละครบิดาของชีวหลานเล่าไว้ ความว่า

...เกิดปฏิวัติวัฒนธรรมจีนเสียก่อน ช่างกึ่งฟ้าในเซี่ยงไฮ้ต่างพากันหนีตายออกจากเมืองไปอยู่ที่ไต้หวันบ้าง เมืองไทยบ้าง มาเลเซียบ้าง ที่หนีไม่ทันก็ถูกจับตัวไปทำไร่ทำนา บ้างก็ถูกยิงทิ้ง เพราะกึ่งฟ้ากลายเป็นสัญลักษณ์ของความหรรษาฟุ่มเฟือยทางการนำมาเผาทิ้ง ไปหลายร้อยหลายพันชุด กองเป็นภูเขาเลากา ควันไฟที่เกิดจากการเผากึ่งฟ้าคละคลุ้งไปทั้งเมือง...ร้านเสื้อก็โดนเผาทิ้งไปด้วยเหลือกึ่งฟ้ารอดจากการถูกเผาแค่ไม่กี่ชุด...

(กึ่งฟ้า, 2554, น. 433-434)

จากตัวบทที่กล่าวถึงที่ฟ้าเชื่อม โยงกับการแบ่งแยกทางการเมือง อธิบายได้ว่าการเมืองก่อนยุคปฏิวัติวัฒนธรรม ในหลักฐานที่พงศกรนำเสนอในนวนิยาย เรื่อง *ที่ฟ้า* สื่อว่าที่ฟ้าถูกทางการเมืองทำลายเพราะเป็นภาพแทนและสัญลักษณ์วัฒนธรรมที่สื่อความหรุหรา ฟุ่มเฟือย และแบ่งแยกชนชั้นทางสังคมของจีนในยุคนั้น การสั่งเผาทำลายที่ฟ้าของทางการเมืองส่งผลกระทบต่อประชาชนที่สวมใส่ชุดที่ฟ้าอย่างรุนแรง ตัวบทที่พงศกรสื่อสารออกมานี้เป็นไปเพื่อนำเสนอให้เห็นภาพแทนทางการเมืองที่มีต่อวัฒนธรรมของจีนนั่นเอง

ในนวนิยายเรื่อง *"ที่ฟ้า"* ยังได้เสนอถึงการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อชุดที่ฟ้าอย่างมาก รวมถึงทุกสิ่งทุกอย่าง ที่เกี่ยวกับชุดที่ฟ้าไม่ว่าจะเป็นคนหรือสิ่งของต่างๆ ก็ตาม ดังบทสนทนาระหว่างเพกกับชายหนุ่มคนหนึ่งต่อไปนี้

... "การปฏิวัติวัฒนธรรม ทำให้ที่ฟ้าสวยๆ ถูกทำลายไปมากมาย แม้แต่ภาพถ่ายผู้หญิงจีนในชุดที่ฟ้าสวยๆ ก็ยังถูกเผาทิ้งไป" "ใช่ครับ" ชายหนุ่มพยักหน้าเห็นด้วย "แต่โชคดีที่ช่างที่ฟ้าจำนวนหนึ่งสามารถหนีรอดออกมาตั้งหลักที่ฮ่องกง วัฒนธรรมจีนที่ฟ้าจึงยังคงสืบทอดต่อไปได้ โดยไม่ถูกขุดรากถอนโคนไปอย่างที่กองทัพแดงต้องการ..."

(ที่ฟ้า, 2554, น. 92)

จากบทสนทนาที่ยกมาจะเห็นว่า การเมืองตอนการปฏิวัติวัฒนธรรมของประเทศจีนนั้น การเปลี่ยนระบบการแต่งกายที่ปฏิเสธการแต่งกายด้วยชุดที่ฟ้าส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมการแต่งกายชุดที่ฟ้าอย่างรุนแรง จนเดือดร้อนถึงประชาชนที่เกี่ยวข้องกับชุดที่ฟ้าในสมัยนั้นก็ยังถูกจับไล่เหมือนกัน แต่ด้วยความกล้าหาญและความเฉลียวฉลาดของคนจีนบางคนบางกลุ่มในยุคนี้ที่พยายามปกป้องวัฒนธรรมชุดที่ฟ้าที่บรรพบุรุษจีนได้สร้างสรรค์และสืบทอดไว้ให้สืบทอดต่อมาถึงลูกหลานจนกระทั่งปัจจุบันนี้

ประเพณีกับการสร้างภาพแทนทางวัฒนธรรม

นวนิยาย เรื่อง “ก๊ี้เพ้า” พงศกร เลื่อนนำเสนอวัฒนธรรมการแต่งงานในสังคมจีน ดังปรากฏในตอนแรกที่เจ้าหมิงเทียนพูดคุยกับเพกา และได้เล่าถึงความสามารถของอาหั่ว ผู้เป็นบิดาของชีวหลาน ดังบทบรรยายต่อไปนี้

...“อาหั่ว... พ่อของชีวหลานเป็นช่างก๊ี้เพ้าฝีมือดีจาก
เซียงไฮ้ เป็นคนตัดก๊ี้เพ้าสีแดงชุดนั้นขึ้นมาจากคำสั่ง
ของผม เพื่อใช้เป็นชุดแต่งงานของลูกคนธา”...

(ก๊ี้เพ้า, 2554, น. 166)

ฉากที่เจ้าหมิงเทียนได้สนทนากับเพกา เป็นการอธิบายเกี่ยวกับชุดก๊ี้เพ้าที่ใช้ในงานแต่งงาน ซึ่งเป็นงานมงคลของคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีน ที่มักจัดพิธีแต่งงานขึ้นด้วยการให้เจ้าสาวสวมใส่ชุดก๊ี้เพ้า เชื่อว่าเป็นชุดนำโชคให้กับครอบครัวในการเริ่มต้นชีวิตแต่งงาน และชุดก๊ี้เพ้าที่เจ้าสาวสวมใส่ส่วนใหญ่เป็นสีแดงสดใส เมื่อผู้คนที่อยู่ในงานได้เห็นก็จะชื่นชมยินดีกับเจ้าบ่าวและเจ้าสาวด้วย พงศกรเลื่อนนำเสนอให้เห็นถึงประเพณีวัฒนธรรมของจีน โดยการสร้างภาพแทนวัฒนธรรมแต่งงานของจีนที่สัมพันธ์กับการสวมใส่ชุดก๊ี้เพ้า เพื่อบ่งบอกความหมาย ความสำคัญของก๊ี้เพ้าที่มีต่อวัฒนธรรมจีน และมีการสืบทอดการสวมใส่ชุดก๊ี้เพ้าสืบทอดมาถึงปัจจุบัน ชุดก๊ี้เพ้ายังนิยมสืบทอดในสังคมจีนที่อยู่ในประเทศจีนและแพร่หลายไปยังประเทศต่าง ๆ ที่มีคนเชื้อสายจีน จากวัฒนธรรมของจีนกับการสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสำนวนหรือคำคมของจีนที่กล่าวไว้ว่า “บุรุษทั่วไปมีความรู้สึก 7 อย่าง ได้แก่ ความสุข ความโกรธ ความกังวล ความคิด ความเศร้า ความกลัว และความตกใจ ส่วนความปรารถนาที่มนุษย์นั้นต้องไปให้ถึง ต้องอาศัยอายตนะ 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ” (Yue, Z., 2011, p, 35)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ภาพแทนวัฒนธรรมจีนผ่านเครื่องแต่งกายที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “ก๊ี้เพ้า” ของพงศกร สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

นวนิยาย เรื่อง “ก๊ี้เพ้า” ของพงศกร เป็นนวนิยายที่นำเสนอวัฒนธรรมจีนผ่านแนวคิดภาพแทนวัฒนธรรมจีน โดยเน้นการนำเสนอประวัติ ลวดลาย และสีสันของชุดก๊ี้เพ้าที่มีความสัมพันธ์กับระบบชนชั้นและอำนาจทางสังคมจีนยุคก่อนปฏิวัติวัฒนธรรม ก๊ี้เพ้า นับว่ามีบทบาทสำคัญที่มี

ความเกี่ยวโยงกับวัฒนธรรมจีนและสืบทอดผ่านประเพณี วัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้
ในนวนิยาย เรื่อง “กึ่งฟ้า” ยังนำเสนอแนวคิดการสร้างภาพแทนที่บ่งบอกถึงประวัติศาสตร์
การเมือง และประเพณีที่มีผลกระทบต่อชุดกึ่งฟ้าของจีนผ่านเรื่องเล่า บทบาทของตัวละคร ฉาก
และเหตุการณ์

กลวิธีการประกอบสร้างภาพแทนวัฒนธรรมจีน ที่ถ่ายทอดในนวนิยายเรื่อง “กึ่งฟ้า” ของ
พงศกร นั้น นำเสนอผ่านชุดกึ่งฟ้าด้วยการเล่าถึงความสำคัญของลวดลาย สี สัน สัมพันธ์กับการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่มีผลต่อการสืบทอดชุดกึ่งฟ้าในทางวัฒนธรรม
เช่น ลวดลายดอกโบตั๋น เป็นการสืบทอดคติทัศน์ที่อธิบายว่าลวดลายดอกโบตั๋น หมายถึง ความ
งดงามของสตรีสัมพันธ์กับอำนาจและชนชั้นของผู้สวมใส่ ลวดลายมังกร เป็นลวดลายที่บ่งบอกถึง
ความหมายอันยิ่งใหญ่หรืออำนาจของผู้สวมใส่ สี สันของกึ่งฟ้าแสดงออกถึงชนชั้นและอำนาจของ
ฐานะผู้สวมใส่เช่นกัน สี สันของชุดกึ่งฟ้ามีหลากหลายสี เช่น สีเหลือง แดง ฟ้า เขียว ขาว เป็นต้น สี
แต่ละสีมีความหมายต่างกัน ได้แก่ สีแดง สื่อความหมายถึงความรักและเป็นสิริมงคล สีเหลือง สื่อ
ความหมายถึงความยิ่งใหญ่ มีอำนาจ สีชมพูสื่อความหมายถึงความอ่อนหวานและนุ่มนวล ชุดกึ่ง
ฟ้าจึงเป็นส่วนที่สำคัญของวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในนวนิยาย นับเป็นกระบวนการผลิต
ความหมายที่แฝงอยู่ในสรรพสิ่งต่างๆ ตามแนวคิดของ สจิวต์ ฮอลล์ (Stuart Hall) ที่ผู้ประพันธ์ได้
ประกอบสร้างภาพแทนเหล่านั้นขึ้นมา โดยจงใจใส่ความหมายลงไปในกระบวนการนำเสนอ นั้น ๆ
(สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2559, น. 112) และเมื่ออธิบายตามแนวคิดสัญญา (Sign) ของ โรลันด์
บาร์ตส์ (Roland Barthes) จึงสรุปได้ว่าลวดลายของชุดกึ่งฟ้าคือสัญญาที่เป็นอัตลักษณ์ของสังคม
จีน เช่น มังกร ดอกเหมย และดอกโบตั๋น

เมื่ออธิบายตามแนวทางการใช้ภาพแทนวัฒนธรรมจีนอธิบายในนวนิยาย จะเห็นว่า
ในนวนิยายเรื่อง “กึ่งฟ้า” ของพงศกร นำประวัติศาสตร์ การเมืองและประเพณีเชื่อมโยงกันเพื่อ
นำเสนอถึงการเปลี่ยนแปลงชุดกึ่งฟ้าในวัฒนธรรมจีน แสดงให้เห็นว่าชุดกึ่งฟ้ามีประวัติศาสตร์มา
ยาวนาน เพราะเริ่มพัฒนามาในช่วงยุคราชวงศ์ซิง แต่ชุดกึ่งฟ้านับเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของ
ประวัติศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง วัฒนธรรม ประเพณี ส่งผลให้เกิดการสืบทอดชุด
โบราณจีนและชุดกึ่งฟ้าจากบรรพบุรุษถึงลูกหลาน ทำให้ชุดกึ่งฟ้ามีเสน่ห์และมีความหมายเชิง
วัฒนธรรมแฝงอยู่ในชุด รวมทั้งมีการสืบทอดมาถึงปัจจุบันอย่างมีความหมายและคุณค่าทาง
วัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- จิรมน สังข์ชัย. (2561). การตัดแปลงนวนิยายชุดผ้าของพงศกรเป็นบทละครโทรทัศน์.
วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 39(1), 140.
- ณัฐวุฒิ สุวรรณช่าง. (2558). ภาษาและวัฒนธรรมจีนกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์*, 17(1), 13-30.
- พงศกร(นามแฝง). (2554). *กึ่งฟ้า* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: บริษัท กู๊ฟ พับลิชชิ่ง จำกัด.
วิทยาลัยภาษาจีนปักกิ่ง มหาวิทยาลัยครูหนานจิง มหาวิทยาลัยครูอันฮุย. (2007). *วัฒนธรรม
ประเทศจีน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทตลาดตาพับลิเคชั่น จำกัด.
- สุระเดช โชติอุดมพันธ์. (2559). *อ่านเมือง เรื่องคนกรุง วรรณกรรม วิถีความสัมพันธ์และภาพแทน
ของพื้นที่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนาะ เจริญพร. (2548). *ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุคทอง*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- อรจิรา อัจฉริยไพบุลย์ และ พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์. (2561). ลักษณะเด่นด้านโครงเรื่องและ
แนวคิดสำคัญในนวนิยายแนวเรื่องเครื่องประดับของพงศกร. *วารสารสักทอง
(มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 24(พิเศษ), 69-81.
- Qiong L. (2010). Research on the "Twelve Chapters" Patterns in Chinese Traditional Costumes.
Department of Art and Design, Jiangxi Vocational and Technical College of Industry,
159 (5), 78.
- Qinxiang,D. & Qin,L. & Yalin,L. (2010). *Chinese ancient costumes*. China: International
Broadcasting Press.
- Rong, T. (2011). Analysis of Modern Fashion Design Inspired on Chinese Traditional Costume
Culture. Master of Art Design, *Postgraduate of Tianjin University of Science and
Technology*.
- Shengyang, W. & Jinyun, L. (2013). Internationalization and Indigenization of Pongsakorn's
Thriller Novels--Case Studies on Silk Mark, Cursed Cloth, and Cheongsam.
Guangdong University of foreign Studies, Guangzhou, 34(4), 16-19.

- Yuanyuan, H. (2558). *ลักษณะการแต่งกายที่เพ้าของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Yue, Z. (2011). What is "Seven Emotions and Six Desires", *Government legal system*. 5(1), 35.